

ІСТОРИЯ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ:

**методичні рекомендації
до виконання індивідуальних завдань**

Запоріжжя 2024

УДК 930.85(072)
185

Рекомендовано Науково-методичною
радою ТОВ «ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА»
(протокол № 1 від 27.09.2024 р.)

Укладачі:

Фомін А.В., кандидат історичних наук, доцент

185

Історія України та української культури: методичні рекомендації до виконання індивідуальних завдань для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» спеціальності 263 Цивільна безпека «Безпека праці та виробничих процесів». Самостійне електронне мережеве видання / А.В. Фомін. Запоріжжя : ТОВ «ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА», 2024. 22 с.

У методичних рекомендаціях наведено поради і методичні підходи до виконання індивідуальних завдань з дисципліни «Історія України та української культури», вимоги до оформлення, подання та оцінювання результатів виконання індивідуальних завдань.

УДК 930.85(072)

© ТОВ «ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МЕТИНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА», 2024
© Фомін А.В., 2024

ЗМІСТ

Вступ	4
Правила виконання індивідуальних завдань	5
Загальні критерії оцінювання	7
Основні напрямки тематики есе	8
Розподіл тем індивідуальних завдань між тематичними розділами навчальної дисципліни	10
Рекомендована література	14
Додатки	18

ВСТУП

Історія України та української культури є фундаментальною навчальною дисципліною гуманітарного циклу, адже історія як наука досліджує всі різновиди людської діяльності в її розвитку від виникнення людства до сьогодення. Через це фахівець з кожної зі спеціальностей зможе знайти в історії ті питання, які зацікавлять його саме з професійної точки зору. Даний курс розроблений виходячи зі специфіки галузі знань «Безпека праці та виробничих процесів» відповідно до стандарту вищої освіти. Звісно, дослідження та вивчення історії має і значно більш стратегічні та глобальні цілі. Розвиток історичної свідомості, формування концептуального історичного бачення минулого нашої нації, напрацювання власної активної громадянської та патріотичної позиції; розвиток аналітичного мислення та сприйняття історичних та сучасних явищ, процесів та подій економічного, суспільно-політичного, культурного та технологічного життя країни з критичної, наукової точки зору. Історія є однією з двох обов'язкових складових кожної нації. Без національної історії не існує жодної нації. Навчальний курс інтегрує знання з тематик формування державності та соборності, революцій та голодоморів, стилів та напрямів культурного розвитку, екологічних проблем та технологічних переходів, урбаністики та історичного аспекту безпеки праці і виробничих процесів. Однією з основних цілей курсу в умовах війни є запобігання розповсюдження російських наративів та недостовірної історичної інформації у суспільній свідомості. Також важливою ціллю курсу є розвиток «soft skills» навичок в цілому: активного слухання, вміння переконувати, презентувати та виступати публічно, розповідати, письмових навичок, критичного мислення, емпатії, адаптивності, роботі в команді.

ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

1. Індивідуальні завдання виконуються згідно із затвердженим семестровим графіком.
2. Індивідуальне завдання в обов'язковому порядку завантажується в систему Moodle.
3. У разі необхідності захисту індивідуального завдання здобувач вищої освіти має знати основні її положення та обґрунтовувати їх.
4. Індивідуальне завдання виконується з дотриманням академічних політик університету та не має містити плагіат.
5. Індивідуальне завдання оцінюється викладачем до підведення підсумків змістовного модулю.

Рекомендації щодо виконання індивідуального завдання

Індивідуальне завдання виконується здобувачами вищої освіти згідно з запропонованими викладачем темами. В процесі роботи над індивідуальним завданням тема може бути деталізована, звужена або уточнена. Здобувач вищої освіти має можливість не лише обрати тему індивідуального завдання, але й запропонувати власну та погодити її з викладачем. Темі індивідуальних завдань, для кращого розуміння проблематики, у курсі в системі Moodle та методичних рекомендаціях розподіляються між тематичними розділами навчальної дисципліни.

Індивідуальне завдання виконується у вигляді есе.

Даний вид завдань має безперечні переваги, які зробили його поширеним у визнаних університетах світового рівня. Зокрема, есе розвивають креативне та критичне мислення, здатність письмово висловлювати власну думку, робити це послідовно та аргументовано. Воно сприяє розкриттю індивідуальних якостей здобувача вищої освіти. У творчому есе немає жорстких рамок, що дозволяє студенту проявити унікальний стиль мислення й письма. Є можливість поділитися особистими враженнями, почуттями або ідеями, у той же час, обґрунтовуючи їх. Есе дає можливість експериментувати з формою, стилем і способом подачі думок. Робота з цим видом завдань часто потребує дослідження теми, що розвиває інтерес до нових знань і розширює розуміння світу. Ви вчитесь працювати з різними джерелами інформації. Кожен студент, навіть спайдермен, може обрати власний підхід до розкриття теми. Творчі есе вчать мислити самостійно, що є цінним у сучасному світі. Отже, творчі есе не лише сприяють успіхам у навчанні, а й допомагають здобувачу вищої освіти розвиватися особистісно, формуючи важливі навички, які знадобляться у подальшому житті.

Есе – короткий, як правило, прозовий твір, хоча може бути виконаний і у віршованій формі, який виражає особисту думку автора з певної теми. Воно має бути аналітичним, критичним, аргументованим та креативним. Його текст може містити думки, цитати, статистичну інформацію на підтвердження тих чи інших висловлених тез. У цьому разі запозичення мають бути оформлені згідно вимог відповідними посиланнями та списком використаної літератури. Як і будь яка робота, есе повинно складатися зі вступу (актуальності, постановки проблеми, мотивації здобувача вищої освіти, мети роботи), основної частини (викладу основного матеріалу, міркувань, фактажу, статистичної інформації, можливо, ілюстративний матеріал, які розкривають безпосередній зміст теми) та висновків. Використовуйте науково-публіцистичний стиль подання матеріалу. Уникайте надмірного використання кліше, але додайте власні роздуми й емоційність. Тези, викладені у есе, мають бути послідовними й добре аргументованими. Висловлюйте власну думку, навіть якщо використовуєте чужі ідеї як основу. При підготовці есе не забувайте про те, що даний вид завдань, як правило, передбачає невеликий обсяг (максимум декілька сторінок тексту).

Щодо технічного оформлення індивідуального завдання, то воно повинно містити найменування теми, прізвище та ім'я виконавця, дані про належність до академічної групи та спеціальності університету. Зазвичай для розміщення подібної інформації використовується титульний аркуш, шаблон якого наводиться у цих методичних рекомендаціях (Додаток А).

Стандартний обсяг есе становить 3 – 5 сторінок формату А4, шрифт – Arial, розмір шрифту – 14, міжрядковий інтервал – 1,5, абзацний відступ – 1,25 см. Поля з усіх боків – 2 см. За окремим погодженням з викладачем тематики та підготовчого етапу дослідження також можуть бути представлені наукові роботи у вигляді тез, статей-доповідей на наукові конференції різних рівнів, а також статті до наукових видань у співавторстві з викладачем.

Наразі кількість передбачених навчальним планом спеціальності індивідуальних завдань у семестрі – два.

Максимальна оцінка за індивідуальне заняття – 8 балів.

Слід пам'ятати, що викладач завжди надасть консультативну допомогу при створенні есе за необхідності.

ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Кількість балів	Критерії оцінювання
1 – 2	здобувач вищої освіти, за допомогою компіляції джерел, в цілому висвітлює тему індивідуального завдання
3 - 4	здобувач вищої освіти, використовуючи компіляцію джерел, та додаючи власні приклади, повно висвітлює тему індивідуального завдання, надає короткі висновки.
Максимальна кількість балів	здобувач самостійно творчо осмислює тему індивідуального завдання, наводить значну кількість прикладів, в тому числі особистих, проводить порівняння та паралелі, формулює висновки та обґрунтовує їх.

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ТЕМАТИКИ ЕСЕ:

1. Людина та історія.
2. Соціально-історична антропологія в Україні.
3. Революція: фактор руху чи руйнування?
4. Людина і культура.
5. Історія ментальності.
6. Історія особистості та суспільної свідомості.
7. Історія чуттєвості та емоцій.
8. Історія тілесності.
9. Мікроісторія.
10. Геноцид як явище в українській історії.
11. Окупаційні режими.
12. Соборність крізь століття.
13. Русь – Україна.
14. Язичництво в національній культурі.
15. Нації та націоналізм.
16. Національно-визвольний рух.
17. Національне лідерство (оберіть період та постать / постаті).
18. Козацтво.
19. Бароко.
20. Історична регіоналістика (Донеччина, Крим, Запоріжжя (або інший регіон) в історичному просторі України, на ваш вибір).
21. Карпатська Україна.
22. Індивід і суспільство: соціальна та національна ідентифікація.
23. Екоісторія.
24. Історія науки і техніки.
25. Історія холдингу «Метінвест»: підприємства, люди, технології.
26. Міська історія.
27. Розвиток інформаційного суспільства в Україні.
28. Україна в умовах «зеленого переходу».
29. Сучасна національна архітектура: традиції та новації.
30. Національна музика у європейському та вітчизняному культурному просторі.
31. Роль молоді в історії України.
32. Українська діаспора: досвід збереження національної ідентичності.
33. Рашизм: історичний виклик новітньої історії.
34. Релігійний чинник в історії України: від Русі до сучасності (можна визначити окремий період та конфесію).
35. Окупаційні режими в Україні.
36. Public History та історична політика.
37. Безпека праці та цивільна безпека в історичному контексті.

Зважайте на те, що:

- Перелік тематики не є вичерпним.
- Деталізація за темами наведена у наступного розділі.
- Ви можете запропонувати власні теми індивідуальних завдань.
- Теми одного здобувача вищої освіти не можуть співпадати.
- При виконанні індивідуальних завдань необхідно дотримуватися академічних політик.
- Плагіат заборонений.
- Есе здобувачів вищої освіти ні при яких обставинах не можуть співпадати між собою за змістом.
- При запозиченні тексту, наведенні цитат, статистичних даних, віршів, зображень та іншої інформації необхідно робити посилання на їх джерела та використану літературу, вказавши у квадратних дужках номер джерела у списку літератури та (через кому) номер (або номери) сторінки. Наприклад: [1, 9].
- Список використаної літератури має бути оформлений згідно Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».
- Приклади оформлення бібліографічного опису використаних джерел та літератури наведені у Додатку В цих методичних рекомендацій.
- Наведена у методичних рекомендаціях література не є вичерпною, навіть враховуючи додаткову. Здобувач вищої освіти має набувати навички самостійного пошуку джерел інформації, що є одним з основних програмних результатів навчання.

РОЗПОДІЛ ТЕМ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ МІЖ ТЕМАТИЧНИМИ РОЗДІЛАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Вступ до навчальної дисципліни «Історія України та української культури».

Орієнтовні індивідуальні завдання з теми:

- Людина і культура.
- Людина та історія.
- Соціально-історична антропологія в Україні.
- Субкультури в історії України.
- Інтеграція української культури в європейський простір.
- Українська культура в цифрову епоху: виклики та можливості.
- Історія таємних студентських товариств.
- Аграрне: виклики, переваги, розвиток.
- Вплив історичної пам'яті на формування сучасної української нації.
- Деколонізація культурної спадщини: переосмислення радянського минулого.

Тема 2. Русь та Україна: політика, економіка, культура.

Орієнтовні індивідуальні завдання з теми:

- Язичництво та його вплив на різні аспекти національної культури.
- Роль торгівлі у розвитку Русі: шлях «із варяг у греки».
- Вплив християнства східного зразка на подальший політичний, культурний, економічний та соціальний розвиток Русі, а також національний рух.
- Архітектура та мистецтво Київської Русі: Софія Київська як символ епохи.
- Київська Русь і сучасна Україна: спадкоємність державності та культури.
- Екофактори в історії Русі.
- Мікроісторичний вимір історії Русі.
- Бачення світу та держави у письмових пам'ятках Русі.
- Руська Правда як пам'ятка середньовічного права.
- Володимир Великий – великий святий грішник.
- Проблема міжусобиць – перший досвід державного самознищення?

Тема 3. Проблема Соборності українських земель.

Орієнтовні індивідуальні завдання з теми:

- Зародження ідей Соборності у часи Давної Русі.
- Акт Злуки 22 січня 1919 року: символічний крок до об'єднання українських земель.
- Проблема Соборності в період Гетьманщини: політичні виклики XVII століття.
- Роль політичних і культурних діячів у реалізації ідеї Соборності.
- Карпатська Україна 1939 року: нездійснена мрія про Соборність.
- Роль діаспори у збереженні ідеї Соборності.
- Ідея Соборності в національній культурі.
- Соборність в умовах Другої світової війни.
- Ідеали соборності в діяльності дисидентського руху.
- Соборність у поглядах та творчості діячів періоду національного відродження.
- Михайло Грушевський як символ Соборності України.

Тема 4. Революції в історії України: фактор росту чи джерело кризи.

Орієнтовні індивідуальні завдання з теми:

- Що вважати революцією?
- Революції як двигун змін в історії України: історичний аналіз.
- Революція: джерело глобальної кризи чи необхідний рушій соціальних змін?
- Козацька революція XVII століття: позитивні революційні наслідки та джерело кризових процесів.
- Українська революція 1917–1921 років: здобутки і прорахунки у боротьбі за незалежність.
- Революційні зміни 1990 – 1991 рр. як революція споживання.
- Революція на граніті: перша ластівка політичних змін.
- Лідери революції: спільне та особливе.
- Роль революцій у формуванні сучасної України: від Гетьманщини до Майдану.
- Жіночий фактор у революційних подіях: від Козацької революції до сучасності.
- Культура і революція.
- Революція і секс.
- Соціальні мережі – необхідний фактор сучасних революцій в Україні.
- Революції в Україні та їх вплив на міжнародні відносини.

-
- Новітні революції в Україні та світі: криза розвитку чи тенденція розвитку демократії?
 - Пам'ять про революції у публічному просторі та їх суспільне сприйняття.

Тема 5. Радянські голодомори в Україні.

Орієнтовні індивідуальні завдання з теми:

- Рафал Лемкін та концепція геноциду.
- Голокост як геноцид періоду Другої світової війни.
- Радянська окупаційна політика в Україні як геноцид.
- Голодомор 1932 – 1933 років як геноцид українського народу.
- Спротив українського селянства радянській геноцидній політиці.
- Міжнародна реакція на Голодомор 1932–1933 років: від мовчання до визнання.
- Голодомори як інструмент ліквідації української ідентичності.
- Вплив Голодомору на соціальну структуру українського суспільства.
- Пам'ять про Голодомор: від радянського замовчування до сучасного визнання.
- Трагедія Голодомору у призмі національної культури.
- Кремлівський спротив поверненню пам'яті про геноцид.
- Пам'ять про Голодомор у формуванні національної ідентичності.
- Мікроісторичний вимір та родинна пам'ять про Голодомори.

Тема 6. Національно-визвольний рух ХХ ст.: форми, методи, напрями, дійові особи.

Орієнтовні індивідуальні завдання з теми:

- Національний рух у ХХ столітті: виклики часу.
- Політичні, культурні та збройні напрями національно-визвольної боротьби.
- Ідеологічні засади національно-визвольного руху.
- Соціалізм у національному русі: трагедія, драма або відповідність часу?
- Лідери національного руху ХХ століття та їх роль у державотворенні (необхідно обрати постать для створення есе).
- Діяльність Організації Українських Націоналістів: ідеологія та боротьба.

- Митрополит Андрей Шептицький: духовний провідник національного руху.
- Українська повстанська армія: боротьба за незалежність в умовах війни.
- Польща та СРСР у протистоянні національному руху в міжвоєнний період.
- Антирадянська боротьба УПА після Другої світової війни: тактика і значення.
- Діяльність української діаспори у підтримці національно-визвольного руху.
- Жіночий фактор у національно-визвольному русі ХХ століття.
- Національний рух у висвітлені національної культури.
- Національні лідери ХХ століття у національній культурі.
- Національно-визвольний рух у історичній пам'яті та публічному просторі.
- Проблема меморіалізації подій та учасників Другої світової війни.

Тема 7. Національна культура ХХ ст.: поступ чи трагедія.

Орієнтовні індивідуальні завдання з теми:

- Видатні постаті національної культури ХХ століття (за вашим вибором для створення есе).
- Українська культура ХХ століття: між відродженням і репресіями.
- Українська культура у контексті глобальних змін ХХ століття: нові напрями, стилі, течії.
- Український театр і кіно 1920-х років: підйом і репресії.
- Українська література під контролем радянської цензури: трагедія чи адаптація?
- Соціалістичний реалізм у культурі: ідеологічний диктат чи нові можливості?
- Роль діаспори у збереженні та поширенні української культури за кордоном.
- Вплив ХХ століття на формування сучасної української культури.
- Відродження забутих імен української культури ХХ століття.
- Трагедії ХХ століття в українській культурі: література, музика, мистецтво.
- Мікроісторія кризь пам'ять про діячів культури ХХ століття.
- Видатні постаті національної культури у сучасному публічному історичному просторі на історичній політиці.

Тема 8. Екологічні проблеми України в історичному контексті.

Орієнтовні індивідуальні завдання з теми:

- Екоісторія як новітній напрям історичних досліджень.
- Екологічні та кліматичні зміни у історичні епохи та їх вплив на соціальний розвиток.
- «Малий льодовиковий період» та Україна.
- Екологічна політика в Українській РСР: здобутки та прорахунки.
- Історія забруднення річок України: від традиційного використання до екологічної кризи.
- Екологічні наслідки радянської індустріалізації в Україні.
- Чорнобильська катастрофа 1986 року: уроки для майбутнього.
- Глобальне потепління та Україна.
- Проблема «зеленого переходу» та Україна.
- Перехід до індустрії 4.0. в Україні.
- Руйнування природних ресурсів під час військових конфліктів.
- Історія ерозії ґрунтів в Україні: причини і способи боротьби.
- Вплив радянської аграрної політики на екологічну ситуацію в Україні.
- Розвиток індустріальних центрів: екологічна ціна урбанізації України.
- Дніпровський каскад ГЕС: енергетичні вигоди чи екологічна катастрофа?
- Зміна екологічної свідомості в Україні протягом ХХ – ХХІ століть.
- Екологічна спадщина радянської доби: виклики для незалежної України.

Тема 9. Безпека праці та цивільна безпека в історичному аспекті.

Орієнтовні індивідуальні завдання з теми:

- Історія розвитку цивільної безпеки: як суспільство реагувало на ризики?
- Безпека праці як відображення соціально-економічного розвитку суспільства.
- Радянська система охорони праці: досягнення і проблеми.
- Аварії на виробництвах у ХХ столітті: причини та наслідки для реформ у сфері безпеки.
- Вплив автоматизації на безпеку праці у ХХ столітті.

-
- Роль військових і цивільних систем захисту у забезпеченні безпеки населення у ХХ столітті.
 - Чорнобильська катастрофа 1986 року: уроки цивільної безпеки.
 - Цивільна безпека в умовах російсько-української війни: виклики та спроби їх подолання.
 - Безпека дітей на виробництвах у ХІХ–ХХ століттях: проблема дитячої праці.
 - Історія техногенних катастроф та їх вплив на систему безпеки праці.
 - Природні катастрофи та їхній вплив на розвиток цивільного захисту.
 - Медична допомога на виробництвах: історичний розвиток і сучасність.
 - Цивільна безпека в умовах глобальних викликів: уроки минулого для сьогодення.
 - Сучасні інформаційні технології у забезпеченні безпеки праці та цивільного захисту.
 - Від державного контролю до корпоративної відповідальності за безпеку праці: історичний аспект.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бойко О.Д. Історія України: навч. посіб. Київ: Академія, 2021. 640 с.
2. Вербицька П.В. Лисейко Я.Б., Хома І.Я., Банах В.М., Кузьмин Р.Я. Історія України: суспільство, культура, державність: навч. посіб. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2019. - 267 с.
3. Мицик Ю.А. Історія України: навч. посіб. Київ: Кліо, 2015. 677 с.
4. Кралюк П. М. Історія України «без броду». Розвиток державності на українських землях. Харків: Фоліо, 2020. 423 с.
5. Історія української культури: навч. посіб. Київ: КНУБА, 2015. 199 с.
6. Кендус О.З. Історія української культури: навч. посіб. Львів: Вид-во Львів. комерц. акад., 2015. 235 с.
7. Зінкевич Р. Д. Історія державності та культури України: навч. посіб. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2020. 239 с.

Додаткова

- 1 Анісімов В.В. Історія української культури: слов.-довід.: навч. посіб. для студентів ВНЗ. Київ: УБС НБУ, 2014. 319 с.
- 2 Апанович О. Гетьмани України і кошові отамани Запорозької Січі. Київ: Либідь, 1993. 288с.
- 3 Баран В., Бойко О., Верстюк В., Віднянський С., Греченко В. Україна: політична історія. ХХ – початок ХХІ століття Київ: Парламентське видавництво, 2007.1028с.
- 4 В'ятрович Володимир. Україна. Історія з грифом «секретно». Київ: КСД, 2014. 512 с.
- 5 Геноцид в Україні 1932 – 1933 рр.: за матеріалами кримінальної справи № 475 / Упоряд. М.Герасименко, В.Удовиченко. Київ: [б.в.], 2014. 560 с.
- 6 Грицак Ярослав. Нарис історії України. Формування модерної української нації ХІХ- ХХ століття. Київ: Генеза, 2000. 356 с.
- 7 Грицак Ярослав. Страсті за націоналізмом: історичні есеї. Київ: Критика, 2004. 344 с.
- 8 Грицак Ярослав. Подолати минуле: глобальна історія України. Київ: Портал, 2021. 432 с.
- 9 Гуржій О.І. Козацька Україна. Історія Гетьманської держави (ХVІІ – ХVІІІ ст.). Київ: Арій, 2020. 367 с.
- 10 Дисиденти: збірник інтерв'ю. Харків: Віват, 2021. 348 с.
- 11 Дейвіс Норман. Європа. Історія. Київ: Основи, 2000. 1464 с.
- 12 Довжук І.В. Нова історія України (середина ХVІІ – початок ХХ ст.): Підручник. Луганськ: Вид-во СНУ ім. В.Даля, 2010. 732 с.
- 13 Державна планова система України: історія становлення та розвитку. Ред. Б. Я. Панасюк. Київ: КНЕУ, 2005. 412 с.

-
- 14 Економічна історія України: історико-економічне дослідження: в 2 т. Київ: Ніка-Центр, 2011.
 - 15 Епплбом Енн. Історія ГУЛАГу. Київ: Києво-Могилянська академія, 2010. 511 с.
 - 16 Епплбом Енн. Залізна завіса. Прибокоркання Східної Європи, 1944-1956. Київ: Києво-Могилянська академія, 2017. 622 с.
 - 17 Епплбом Е. Червоний голод. Війна Сталіна проти України. Київ: HREC PRESS, 2018. 437 с.
 - 18 Зайцев Олександр. Український інтегральний націоналізм (1920 - 1930-ті) роки. Нариси інтелектуальної історії: монографія. Київ: Критика, 2013. 483 с.
 - 19 Пеленський Ярослав. Боротьба за спадщину Київської Русі. Київ: Наш формат, 2018. 493 с.
 - 20 Плохій С.М. Козацький міф. Історія та націєтворення в епоху імперій. Київ: Laurus, 2013. 436 с.
 - 21 Плохій С.М. Загублене царство. Історія «Русского мира» з 1470 року до сьогодні. Харків: ФОЛІО, 2019. 306 с.
 - 22 Плохій С.М. Чорнобиль. Історія ядерної катастрофи. Харків: Бібколектор, 2019. 395 с.
 - 23 Плохій Сергій. Остання імперія. Занепад і крах Радянського Союзу. Харків: Клуб Сімейного Дозвілля, 2020. 506 с.
 - 24 Плохій Сергій. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. Харків: Клуб Сімейного Дозвілля, 2021. 509 с.
 - 25 Плохій Сергій. «Атоми і попіл: глобальна історія ядерних катастроф». Київ: Наш формат, 2024. 344 с.
 - 26 Снайдер Тімоті. Криваві землі: Європа між Гітлером та Сталіним. Київ: Дуліби, 2015. 583 с.
 - 27 Снайдер Тімоті. Українська історія, російська політика, європейське майбутнє: статті та публічні виступи. Київ: Дух і Літера, 2014. 225 с.
 - 28 Снайдер Тімоті. Перетворення націй. Польща, Україна, Литва, Білорусь, 1569-1999. Київ: Дух і Літера, 2016. 460 с.
 - 29 Снайдер Тімоті. Чорна земля. Голокост як історія і застереження: дослідження. Київ: Медуза, 2017. 394 с.
 - 30 Таїрова-Яковлева Т.Г. Гетьмани України. Історії про славу, трагедії та мужність. Київ: Кліо, 2015. 422 с.
 - 31 Nature's End. History and the Environment / ed. by Sverker Sorlin, Paul Warde. London: Palgrave Macmillan 2009.

Web-ресурси

1. Офіційний сайт законодавства України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Ізборник. Історія України IX-XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації [електронний ресурс]. – режим доступу: <http://litopys.org.ua/>
4. Інститут історії України Національної академії наук України [електронний ресурс]. – режим доступу: URL: <http://www.history.org.ua>
5. Український інститут національної пам'яті. [електронний ресурс]. – режим доступу: URL: <https://uinp.gov.ua/>
6. Козацтво XV – XXI ст. [електронний ресурс]. – режим доступу: <http://www.cossackdom.com/indexu.html>
7. Ukrainian Institute of National Remembrance. Офіційний Youtube канал. [електронний ресурс] режим доступу: URL: www.youtube.com/@UINPOfficial
8. Офіційний YouTube канал проекту «ЛікБез. Історичний фронт» www.likbez.org.ua . [електронний ресурс] режим доступу: URL: www.youtube.com/@likbezua
9. Локальна історія. Офіційний Youtube канал. [електронний ресурс] режим доступу: URL: www.youtube.com/@localhistoryUA
10. Реальна історія. Офіційний Youtube канал. [електронний ресурс] режим доступу: URL: www.youtube.com/@realnaistoriya
11. Новітня історія України: від початку Другої світової війни до сучасності. Платформа “Prometheus”. URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:KNU+101+2014_T2

ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА»

Кафедра мовних та гуманітарних дисциплін

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ №

з обов'язкової навчальної дисципліни:

Історія України та української культури

Тема роботи:

Виконав/виконала :

Студент/студентка гр_

ПІБ.....

Перевірив:

доц. Фомін А.В.

Запоріжжя
2XXX

Приклади оформлення бібліографічного опису
використаних джерел та літератури
(згідно Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015
«Бібліографічне посилання. Загальні положення
та правила складання»).

Тип джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	Бовтуненко Є. Г. Історія України. Львів, 2026. 753 с
Два автори	Бім С. І., Корній О. П. Філософія освіти : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2019. 576 с.
Три автори	Пустовойтенко В. В., Максим Ю. Л., Яким Ж.С. Безпека життя : монографія. Харків : ХНПУ, 2027. 248 с.
Чотири автори	Інновації : навч. посіб. / Гура Д. Т., Чека О. С., Гриб О. М., Макар Ю. В. Тернопіль : ЗНУ, 2076. 989 с.
П'ять і більше авторів	Охорона: навч. посіб. / З. І. Підпільна та ін. 2-ге вид. Обухів : ЦУЛ, 2027. 564 с.
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	Бут М. П., Пачур О. П., Петро Т. В. Психологія : навч. посіб. / за ред. Й. П. Лулула. Рівне : КУЛ, 2027. 392 с.
Без автора	Міжнародні відносини : монографія / за ред. Ю. А. Каланчука. Луцьк : КУЛ, 2026. 462 с.
Автореферати дисертацій	Перов Ю. П. Музикопепія : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 19.00.09. Київ, 2029. 32 с.
Дисертації	Клію М. М. Соціальний розвиток підприємств : дис. ... д-ра екон. наук : 09.00.09. Рівне, 2028. 344 с.
Законодавчі та нормативні документи	Процесуальний кодекс України : Закон України від 29.07.2019 р. № 3393-VI. Відомості Верховної Ради України. 2019. № 48-49. Ст. 236. Про освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2018. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2018).
Архівні документи	Лист Голови Співки «Первоцвіт» Г. Ф. Петренка на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Поповича щодо реєстрації Статуту Співки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. ЦДАГО України (Центр. держ. Архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71.
Патенти	Вугільний комбайн: пат. 17748 Україна: МПК2 C00K11/00,

	G01T1/28, G21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.09; опубл. 27.08.09, Бюл. № 15. 4 с.
Стандарти	ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 2006. 181 с.
Каталоги	Історична спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Петров, О. В. Олійник. Харків, 2000. 64 с.
Бібліографічні покажчики	Іван Марченко : біобібліогр. покажч. / уклад. В. Петрик. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія ; ч. 9).
Частина видання: книги	Окса А. П. Економічна політика. Двадцять років з правом : вибрані праці. Харків, 2027. С. 225–310.
Частина видання матеріалів конференцій (тези доповіді)	Оксіген І. І., Перець І.П. Дослідження проблем в Україні очима молодих вчених : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Луцьк, 3-5 жовтня. 2026 р. Луцьк, 2026. С. 20–43.
Частина довідкового видання	Гарбузова Г.М. Інноваційні педагогічні технології. Основи педагогіки освіти : словник термінів / за ред.: Т. О. Дмика, В. К. Колва. Рівне, 2024. С. 54–55.
Частина видання: продовжуваного видання	Безрук С. А., Хмель А. А. Дослідження оболонок. Вісник Запорізького університету. Фізико-математичні науки. Запоріжжя, 2025. № 3. С. 153–169.
Частина видання: періодичного видання (журналу, газети)	Ксен Л., Куль Ю. Переваги роботи. Урядовий кур'єр. 2027. 1 листоп. (№ 109). С. 9.
Електронні ресурси	Дудь Р. А. Функції служби за законодавством України // Астрономічний науковий електронний журнал. 2027. № 9. С. 135–158. URL: http://lsej.org.ua/5_2017/32.pdf . (дата звернення: 10.11.2032).

Навчально-методичне видання

Фомін Андрій Володимирович

Історія України та української культури:

**методичні рекомендації
до виконання індивідуальних завдань
для студентів ОКР «бакалавр»
спеціальності 263 Цивільна безпека
«Безпека праці та виробничих процесів»**

самостійне електронне мережеве видання

Публікується в авторській редакції